

Felméry Zoltán:¹ A belbiztonságra fordított magánkiadások mértéke²

Vezetői összefoglaló

- Létezik egy fogalmilag jól körülhatárolható magánbiztonsági piac, amelyről azonban kevés gyakorlati információ áll rendelkezésünkre.
- A magánbiztonsági szektorral kapcsolatban rendelkezésre álló, nyilvánosan elérhető statisztikai adatok – több, az elemzésben részletezett okból kifolyólag – nem a valóságot mutatják: a valósághoz képest jelentősen túlértékelik az iparág – a vállalkozások számában megmutató – méretét és nem megfelelő képet közvetítenek a szektor összetett árbevételére vonatkozóan.
- Megfelelő – becsléseken alapuló korrekciókkal – a valóság jobban közelíthető.
- A magánbiztonsági tranzakciókra fordított összegek – a becsült értékek alapján – az állam e célra elkölthető forrásainak négyötödét is kitehetik.

Az elemzés a magánbiztonsági szolgáltató szektorban tevékenykedő vállalatok számának és árbevételének elmúlt öt évi alakulását tekintve át annak érdekében, hogy – becslésekkel – következtetni tudjon a belbiztonságra fordított magánkiadások mértékére. A magánbiztonsági szektor piaci folyamatainak önmagában történő értékeléséhez, valamint az állami biztonsági kiadások magánkiadásokkal történő összevetéséhez ez ugyanis nélkülözhetetlen feladat. A fentiek megállapítása érdekében az elemzésben egyrészt bemutatjuk a rendelkezésre álló statisztikai adatokat, másrészt – abból kiindulva, hogy azok nem a valóságot írják le – alternatív megoldásokkal operálunk a magánkiadások meghatározása érdekében.

A társadalom belső biztonságának védelme esetén hajlamosak vagyunk azt gondolni, hogy ez kizárólagosan az állam feladata. Amennyiben azonban körbenézünk, jól érzékelhetjük, hogy az elsődlegesen valóban az állami szervezetrendszer teremtette biztonságban profit motiválta magánszervezetek sokasága működik közre. A teljesség igénye nélkül: a kulturális és sportrendezvényeken, az üzletekben, a pénzintézetekben, a metróban, de még az egyes állami intézményekben történő belépésnél is biztonsági magánszolgáltatók³ személy- és vagyoneőreivel találkozunk. Arról nem is beszélve, hogy egyes esetekben közvetlenül is igénybe vesszük a magánbiztonsági szolgáltatásokat. Szintén a teljesség igénye nélkül: védelmi berendezéseket vásárolunk és szerelünk az otthonainkba, őrzött parkolókat keresünk a belvárosban éjszaka, igénybe vesszük különböző távfelügyeleti megoldásokat, valamint magánnyomozókat fogadunk fel eltűnt személyek és értékek felkutatására. A biztonságra tehát – az állami szervezetrendszer meghatározó bürokratikus koordináció mellett – a magánbiztonsági szektort szabályozó piaci koordináció törvényszerűségei egyaránt hatással vannak.⁴ Létezik tehát egy fogalmilag jól körülhatárolható magánbiztonsági piac, amelyről azonban kevés gyakorlati információ áll rendelkezésünkre. Azt gondoljuk, hogy elsődlegesen a szektor – valamint a piaci koordinációs mechanizmus – nagyságát lenne szükséges meghatározni. Ennek érdekében az elemzésben – felvállaltan

¹ Felméry Zoltán: a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Stratégiai Védelmi Kutatóközpontjának tudományos segédmunkatársa és a Budapesti Corvinus Egyetem Vállalkozásfejlesztési Intézetének PhD hallgatója. E-mail: felmery.zoltan@uni-nke.hu

² Az írás elkészítésében nyújtott segítségéért köszönettel tartozunk Német Ferencnek, a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara elnökének. A közzétett gondolatok helytállóságáért azonban kizárólag a szerzőt terheli felelősség.

³ A bevett gyakorlattal ellentétben – amikor is a közéletben magánbiztonsági szolgáltatóknak nevezik a biztonsági tevékenységet végző magánvállalkozásokat – az elemzésben biztonsági magánszolgáltatókként és biztonsági magánvállalkozásokként hivatkozunk rájuk. Ennek indoka, hogy az általunk alkalmazott kifejezést mind tartalmi, mind helyesírási, mind stilisztikai szempontból jobbnak gondoljuk. A biztonsági magánvállalkozások tevékenységét ugyanakkor – az egyszerűség kedvéért – magánbiztonsági tevékenységnek nevezzük.

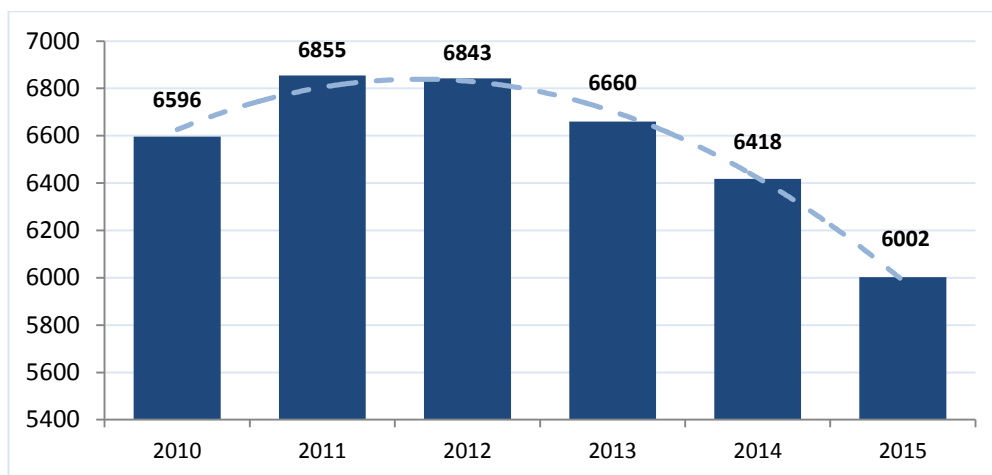
⁴ A belbiztonsági rendszerben e két mechanizmus mellett, egyaránt jelen vannak további, a koordinációban szerepet játszó erők. Ezek áttekintéséhez lásd Felméry „Az állam és a magánvállalatok szerepvállalása a közbiztonság elősegítésében. Az őrző-őrzött reláció, valamint a relációt leíró koordinációs mechanizmusok”, valamint „Az államon és a vállalatokon túli világ. Alternatív szereplők és koordinációs mechanizmusok a közbiztonság elősegítésében” címen, a *Nemzet és Biztonság* című folyóirat megjelenés alatt álló számaiban közölt írásait.

becsléseket alkalmazva – 1) meghatározzuk a magánbiztonságban működő vállalkozások számát, valamint 2) a szektor összesített éves árbevételét. Ennek ismeretében ugyanis képesek leszünk válaszolni arra a kérdésre, hogy évente összességében mennyit költenek Magyarországon a vállalkozások és a magánszemélyek – az adófizetésből finanszírozott állami kiadások mellett – közvetlenül biztonságvásárlásra? A magánbiztonsági szektor piaci folyamatainak önmagában történő értékeléshez, valamint az állami biztonsági kiadások magánkiadásokkal történő összevetéséhez a fenti kérdés megválaszolása elkerülhetetlen feladat.

A piaci koordináció mértékének meghatározásához számszerűsíteniünk szükséges az állampolgárok és vállalkozások által igénybe vett magánbiztonsági szolgáltatások folyó áron számított értékét. A nyilvánosan rendelkezésre álló statisztikai eszköztár felhasználásával erre teoretikusan képesek vagyunk. A Központi Statisztikai Hivatal által közreadott Gazdasági Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszerének 80. ágazati – azaz a biztonsági és nyomozati – tevékenységét végző vállalkozások összesített éves nettó árbevételadata alapján a piaci koordináció értéke elméletileg jól közelíthető.⁵ Az állampolgárok és a vállalkozások magánbiztonságra fordított kiadásai ugyanis értelemszerűen megfeleltethetők a magánbiztonsági tevékenységet végző vállalkozásoknál jelentkező nettó árbevétel adatok általános forgalmi adóval növelt értékével.⁶ A rendelkezésre álló, nyilvánosan elérhető statisztika azonban – több, az alábbiakban részletezett okból kifolyólag – nem a valóságot mutatja. Ezért egy, a Személy-, Vagyondédelmi és Magánnyomozói Kamara által rendelkezésünkre bocsátott adatbázist is felhasználunk a privát magánbiztonsági kiadások pontosabb meghatározásához.

A biztonsági tevékenységet végző magánvállalkozások száma

A magánbiztonsági tevékenységet végző vállalkozások számának meghatározása érdekében egyrészt a nyilvános statisztikához fordulhatunk.⁷ A hozzáférhető adatok alapján összeállított 1. ábrán látható, hogy a 2015. évben Magyarországon mintegy 6 ezer olyan vállalkozás volt, amely felvette tevékenységi körébe a biztonsági, nyomozó tevékenységet. Ez a hazánkban bejegyzett vállalkozások alig több mint 1 százaléka.⁸

1. ábra: Biztonsági és nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások száma (2010–2015)⁹

⁵ Központi Statisztikai Hivatal: [TEÁOR struktúra](#), [online], Forrás: ksh.hu [2016.06.05.]

⁶ Természetesen kizárólag abban az esetben, amennyiben feltételezzük, hogy minden szolgáltatásvásárlás számla kiállítása mellett, könyvekben regisztrált módon történik. Ez nyilvánvalóan nincs így. Ennek következtében az elemzés során közölt kiadási/bevételi értékek alsó becslésnek tekintendők, a számla nélküli szolgáltatások miatt csak közelítik a valóságot.

⁷ Nemzeti Cégtár: [Interaktív grafikon](#), [online], Forrás: nemzeticegtar.hu [2016.06.06.]

⁸ Európai Bizottság (2014): [2014. évi SBA tájékoztató](#), [online], Forrás: ec.europa.eu [2016.06.06.]

⁹ Az ábra a biztonsági és nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások számát mutatja 2010 és 2015 között darabban kifejezve. Nemzeti Cégtár: [Interaktív grafikon](#), [online], Forrás: nemzeticegtar.hu [2016.06.06.]

Az ábrából emellett az is nyomon követhető, hogy a magánbiztonsági tevékenységet végző vállalkozások száma 2010 óta érezhetően visszaesett.¹⁰ Köszönhetően elsősorban a cégalapítások radikális csökkenésének (a 2010. és a 2015. évi érték között mintegy 60 százalékos a visszaesés), a megszüntetések jelentős emelkedésének (a 2010. és a 2015. évi érték között 100 százalékot meghaladó mértékű a növekedés), valamint az időközben hatósági engedélyhez kötötté váló tevékenység elvégzésére alkalmatlanná váló vállalkozások kényszertörölésének.¹¹ A vizsgált időszakban a negatív tendenciát egyedül a végelszámolások – ötödére történő – csökkenése tudta fékezni. A fenti tényezők az 1. táblázatból megfelelően érzékelhetők.

Év	Cégek száma	Cégalapítások száma	Megszüntetések száma	Felszámolások száma	Végelszámolások száma	Kényszertörölések száma	Csőd-eljárások száma
2010	6596	789	484	376	252	0	0
2011	6855	743	441	468	429	0	0
2012	6843	429	540	555	491	88	2
2013	6660	357	624	334	97	267	1
2014	6418	380	752	437	52	608	1
2015	6002	336	978	201	56	688	0

Megjegyzés: a táblázat a biztonsági és nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások számának alakulását mutatja 2010 és 2015 között darabszámban kifejezve. Az adatok forrása: Nemzeti Cégtár.

1. táblázat: Biztonsági és nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások számának alakulása (2010–2015)

A magánbiztonsági tevékenységet végző vállalkozások nagy többsége – technikai támogatást kevésbé, előerőt fokozottan igénylő – személybiztonsági tevékenységet végez. Érezhetően kevesebben foglalkoznak ugyanakkor a mérnöki és informatikai felkészültséget legalább részben megkívánó biztonsági rendszerek létesítésével és üzemeltetésével. A speciális felkészültséget igénylő magánnyomozást pedig még ennél is kevesebben végzik. A 2. táblázatból látható, hogy 2015-ben az előbbivel a vállalkozások 74, az utóbbiakkal 21, illetve 5 százalékuk foglalkozott.¹² A táblázatból az is látható, hogy a vállalkozások számának csökkenése legkevésbé a személybiztonsági területen működő szervezeteket érintette. Esetükben a 2010. és a 2015. évben működő vállalkozások száma gyakorlatilag megegyezik. Ezzel ellentétben a biztonságrendszer-szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások esetén 25 százalékot felülmúló, a magánnyomozást végző vállalkozások esetén pedig 17 százalékot meghaladó mértékű a visszaesés. A vállalkozások számát érintő, rendelkezésre álló statisztikai adatok tehát önmagukban a magánbiztonsági piac szűkülését tanúsítják.

A valósághoz képest azonban jelentősen túlbecsülik az iparágban – a vállalkozások számában megmutatózó – méretét. A fenti számadatok forrása a Nemzeti Cégtár nyilvánosan hozzáférhető adatbázisa. Az adatbázisban megtalálható adatok pedig minden bizonnyal az Országos Cégnylvántartó és Céginformációs Rendszerből kerültek kigyűjtésre, majd ezt követően szektorális szinten összesítésre.¹³ A fentiek alapján összesített szervezeti számok azonban minden bizonnyal „csalókák”. Meg merjük kockáztatni, hogy – abból kiindulva, hogy azon cégeket is tartalmazzák, amelyek ugyan valóban felvették tevékenységi körük közé a biztonsági és nyomozó tevékenységet, azzal azonban érdemben nem foglalkoznak – köszönő viszonyban sincsenek a valósággal. A hivatalos statisztikában a magánbiztonsági tevékenységet végző vállalkozások számával kapcsolatban – egy kis utánajárással – a fenti számok köszönnek ugyan vissza, biztosan állítható azonban, hogy ma Magyarországon ekkora létszámban nem végeznek szervezetek magánbiztonsági tevékenységet.

¹⁰ A forrásként használt Nemzeti Cégtár adatbázisában a 2010. évtől érhető el a biztonsági tevékenységet végző vállalkozások minket érdeklő statisztikai és pénzügyi adatai.

¹¹ Érdemes felhívni a figyelmet arra a jelenségre, hogy – amennyiben hinni lehet a statisztikának – akkor a szektorban a 2015. évben kétszer annyi cég került kényszertörölésre, mint alapításra.

¹² Az állítás annyiban általánosítható, hogy a nagyságrendek a vizsgált öt év során hasonlóan alakultak.

¹³ Igazságügyi Minisztérium: *Országos Cégnylvántartó és Céginformációs Rendszer*, [online], Forrás: ocpsz.e-cegjegyzek.hu [2016.06.10.]

Év	Személybiztonsági tevékenység	Biztonságrendszer-szolgáltatás	Nyomozás	Összesen
2010	4562	1692	341	6596
2011	4908	1603	343	6855
2012	4977	1521	344	6844
2013	4945	1386	328	6660
2014	4767	1338	312	6418
2015	4456	1263	282	6002

Megjegyzés: a táblázat a biztonsági és nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozásoknak a tevékenység jellege szerinti megoszlását mutatja 2010 és 2015 között darabszámban kifejezve. Az adatok forrása: Nemzeti Cégtár. Figyelmes szemlélők megfigyelhetik, hogy a három alágazat összege nem teljesen egyenlő az összesített darabszámmal (valamennyi év esetén pontosan egy egység az eltérés). Ennek okáról nem rendelkezünk információkkal – hasonlóan ahhoz, hogy mely alágazatba kerültek besorolásra azok a szervezetek, amelyek többféle tevékenységet is végeznek.¹⁴

2. táblázat: Biztonsági és nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások száma a tevékenység jellege szerint (2010–2015)

A Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara¹⁵ által végzett – nyilvánosan közzétételre nem került és ezért részletesen általunk sem hivatkozott¹⁶ – csoportosítás értelmében 717 olyan fontosabb vállalkozás létezik, amely egyrészt a 2015. évben ténylegesen végzett magánbiztonsági szolgáltatásokat, másrészt fellelhető pénzügyi beszámolóval – illetve ennek hiányában hozzáférhető pénzügyi adatokkal – egyaránt rendelkezett. Amennyiben a fenti – mint a valóságot jobban közelítő – számadatot elfogadjuk,¹⁷ láthatóvá válik, hogy – a statisztikákban tevékenységi körük alapján nyilvántartott – biztonsági és nyomozó tevékenységet egyaránt végző vállalkozások körülbelül alig 12 százaléka aktív a gyakorlatban.¹⁸ A rendelkezésünkre bocsátott adatbázist áttekintve megállapítható ugyanakkor az is, hogy ráadásul ebbe a létszámba egyaránt beletartoznak olyan vállalkozások, amelyek 1) ugyan valóban fenntartanak biztonsági igazgatóságokat – és ezáltal végeznek biztonsági jellegű tevékenységet is –, azt azonban nem főtevékenységként, hanem – jellemzően önmaguk számára – alaptevékenységük védelme érdekében végzik, valamint 2) a biztonsági tevékenység mellett egyéb más, ahhoz – akár szorosan is – kapcsolódó kiegészítő tevékenységeket egyaránt végeznek. Előbbire – természetesen név nélkül – példa lehet néhány olyan informatikai és telekommunikációs szolgáltató, amelyek infrastruktúrájuk és szolgáltatásaik védelme érdekében önálló – érdemi, a portaszolgáltatást meghaladó¹⁹ – biztonsági apparátussal rendelkeznek. Utóbbira pedig azok a létesítménygazdálkodással foglalkozó vállalkozások lehetnek példák a számunkra, amelyeknél ugyan hangsúlyos a biztonságsszolgáltatás, de nem az egyetlen kizárólagos feladat.

Amennyiben az előbbieken az első csoportba sorolt – alaptevékenységként a biztonságtól elkülöníthető, ahhoz szorosan nem kapcsolódó – tevékenységet végző vállalkozások vizsgálatától eltekintünk,²⁰ a fennmaradó vállalkozások

¹⁴ Amennyiben az egyes tevékenységeket jogilag is elkülönülő vállalkozások végzik, a besorolás értelemszerűen nem jelent problémát. Arról azonban, hogy hogyan történik a besorolás akkor, amikor egyetlen vállalkozás különböző szervezeti egységei végzik az eltérő feladatokat, nem rendelkezünk információkkal.

¹⁵ A Kamarára a továbbiakban az SZVMSZK mozaikszóval utalunk.

¹⁶ A velünk megosztott, ténylegesen magánbiztonsági tevékenységet végző szervezeteket tömörítő adatbázist ettől függetlenül felhasználjuk a magánbiztonsági szolgáltatások kiterjedtségének meghatározásához, valamint a hivatalos statisztikákban fellelhető adattartalom és a valóság ütköztetéséhez.

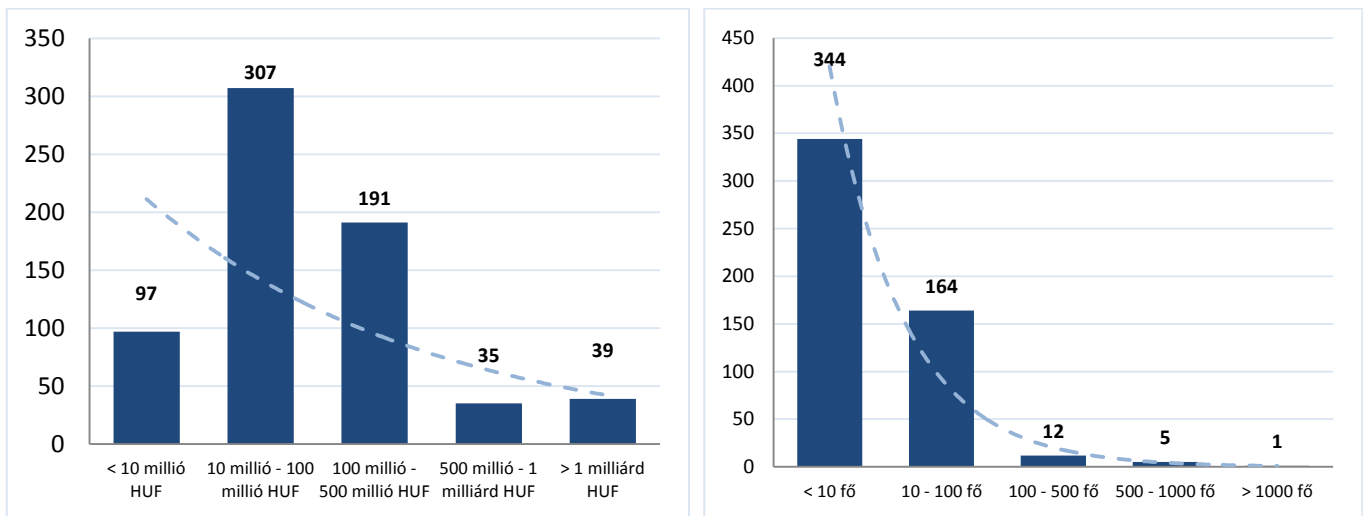
¹⁷ Amit egyrészt semmi okunk, másrészt – alkalmasabb mutatószám hiányában – semmi lehetőségünk megkérdőjelezni.

¹⁸ Legalábbis a biztonság szolgáltatásának területén.

¹⁹ Ők vannak ugyanis benne az említett adatbázisban. Egyébként a vállalkozások által a belső rend fenntartására igénybe vett személyzet és az általuk ellátott tevékenység is biztonsági tevékenységnek minősül. Ilyen pedig jóval több vállalkozásnál fordul elő, mint a törzsszövegben említett szolgáltatásinfrastruktúra-védelmi feladatok. A belső rend biztosításának feladatát a vállalkozások esetenként kiszervezik, és erre alkalmas biztonsági szolgáltatót vesznek igénybe, sok esetben azonban maguk látják el ezt a feladatot. Az előbbi esetben a tevékenység a statisztikákból visszaköszön, az utóbbiak esetén azonban rejtve marad. Jóval több tehát a biztonsági tevékenység, mint azt gondoljuk, látjuk és számszerűsíteni tudjuk.

²⁰ Emellett eltekintünk az állami vállalatok biztonsági tevékenységet végző leányvállalatainak vizsgálatától is. Ezek tulajdonosa végső soron a magyar állam, így e tevékenységek a bürokratikus koordináció keretei közé sorolandók.

– mint azt a 2. ábra mutatja – jellemzően a mikro- és a kisvállalkozások közül kerülnek ki. A lajstromozott vállalkozások 88,9 százalékának árbevétele nem haladja meg az 500 millió forintot, 65,4 százaléka pedig nem foglalkoztat többet 10 munkavállalónál, így a – nemzetközi és hazai szabályozói szttenderdek értelmében²¹ – kétharmaduk mikrovállalkozásnak minősül. A vállalkozások mindössze 1,5 százaléka rendelkezik – a kisvállalkozásnak minősítés elnyeréséhez szükséges – 3 milliárd forintnál nagyobb árbevétellel,²² míg a középvállalkozás árbevétel-kritériumát egyik sem teljesíti. 10 főnél 34,6 százalékuk 50 főnél pedig mindössze 7,2 százalékuk foglalkoztat több munkavállalót és minősül ezáltal – e szempontból – kis-, illetve középvállalkozásnak. A 250 főnél többet foglalkoztató vállalkozások aránya pedig mindössze 1,6 százalék.²³ A fentieket egy mondatban összefoglalva: a statisztikákban felbukkanó méretekhez képest lényegesen kisebb magánbiztonsági piac egy olyan sokszereplős verseny piac, ahol jellemzően mikro- és kisvállalkozások végzik a tevékenységüket, és ahol érdemben nem jelennek meg a túlzott piaci koncentráció okozta korlátozó feltételek.²⁴

2. ábra: Biztonsági magánvállalatok száma az árbevétel és a létszám alapján (2015)²⁵

A biztonsági tevékenységet végző magánvállalkozások árbevétele

A piaci koordináció mértékének meghatározásához számunkra a továbbiakban nem az egyedi árbevételadatok a fontosak, hanem az iparág összesített nettó árbevétele a releváns. Összesített árbevételadatot – hasonlóan a vállalkozások létszámánál korábbiakban látottakhoz – egyrészt a hivatalos statisztikákban találhatunk, másrészt az egyedi árbevételadatokat egyszerű összegzésével mi magunk is generálhatunk a rendelkezésünkre bocsátott SZVMSZK-adatbázis felhasználásával. Azt feltételezzük, hogy ellentétben a vállalkozások létszámában – a fentiekben kifejtett okokból – megmutatkozó különbséggel, az e két forrásból származó árbevételadat között kisebb lesz az eltérés – köszönhetően annak, hogy a hivatalos statisztikák ebben az esetben egyaránt kizárólag azokat az árbevételadatokat tartalmazzák, amelyek tényleges teljesítéshez köthetők.

Mielőtt azonban rátérnénk ezek ismertetésére, egy, az adatok megbízhatóságára vonatkozó általános megjegyzés erejéig ki kell térnünk a magánbiztonsági szürke/feketegazdaságban való érintettségére. Szinte köztudott tény,

²¹ 2004. évi XXXIV. törvény a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról, [online], Forrás: net.jogtar.hu [2016.06.07.]

²² E vállalkozások többsége az őrző-védő szolgáltatásokon túl jellemzően egyéb létesítménygazdálkodási feladatokat egyaránt végez.

²³ Ez esetben is többségben vannak e csoporton belül a komplex létesítménygazdálkodási feladatokat végző vállalkozások.

²⁴ Állításunk kizárólag a piac szerkezetére vonatkozik. Nem állítjuk, hogy más tekintetben is tökéleteshez közeli versenyhelyzet lenne a piacon.

²⁵ Az ábra a biztonsági – beleértve ebbe a létesítménygazdálkodás keretében őrző-védő tevékenységet végző – magánvállalkozások 2015. évi számát mutatja árbevétel és létszám alapján darabban kifejezve. Az adatok forrása: SZVMSZK-adatbázis. Az – általunk szűkített – adatbázisban szereplő vállalkozások közül 42-höz nem tartozott árbevételadat, 185-höz pedig létszámadat. Az ábra az adatokkal rendelkező vállalkozások megoszlását tartalmazza.

hogyan az őrző-védő tevékenységet folytató biztonsági magánvállalatok egy jól meghatározható körére a közterhek elkerülésének igénye és gyakorlata jellemző. Az iparágban jelentősek – a sok esetben külföldi tulajdonú, nincstelen cégvezetőkkel rendelkező és komoly köztartozásokat felhalmozó vállalkozásokban végződő – alvállalkozói láncolatok, kiterjedt a – gyakran munkaerő-kölcsönző cégek közbeiktatásával megvalósított – feketén foglalkoztatás,²⁶ jellemző továbbá a járulékok nem megfelelő mértékben történő megfizetése, az adóalap csökkentése érdekében fiktív számlák vásárlása és befogadása, képzeletbeli munkaidő-nyilvántartások vezetése, áfacsalások, illetve az ezekkel együtt járó okirathamisítások megvalósítása. Beszédes adat, hogy a 2012 előtt az őrző-védő cégeknél folytatott adóellenőrzések 88 százalékaiban tártak fel valamilyen szabálytalanságot.²⁷ Az alábbiakban az iparág egészéről közzétett nettó árbevételadatok kizárólag a könyvekben szereplő értékeket tartalmazzák. Olyan értékekkel találkozunk tehát, amelyek a valóságtól – a fent nagy vonalakban ismertetett csalási lehetőségek értelmében – érdemben eltérhetnek/eltérnek. Az eltérés mértékét nem vagyunk képesek meghatározni.²⁸ Amellett azonban, hogy az eltérésre felhívjuk a figyelmet, annyit bizonyosan állíthatunk, hogy az itt bemutatásra kerülő értékek alsó becslésként kezelendők, a valóságban a számlázások mértéke minden bizonnyal meghaladja a könyvekből kimutatható értékeket.

Év	Éves nettó árbevétel (MRD HUF)								Mérleg szerinti eredmény (MRD HUF)	Követelés-állomány (MRD HUF)
	Személy-biztonsági tevékenység		Biztonságrendszer-szolgáltatás		Nyomozás		Összesen			
	No-minál-érték	Reál-érték	No-minál-érték	Reál-érték	No-minál-érték	Reál-érték	No-minál-érték	Reál-érték		
2010	214,3	214,3	55,3	55,3	11,6	11,6	281,1	281,1	0,565	55,123
2011	213,8	205,8	59,1	56,9	8,6	8,3	281,5	270,9	-0,553	59,615
2012	202,5	184,4	61,5	56,0	5,9	5,4	269,9	245,8	1,035	59,514
2013	208,3	186,5	63,5	56,8	4,9	4,4	276,6	247,7	3,010	61,919
2014	216,0	193,8	66,8	59,9	6,1	5,4	288,9	259,2	3,022	67,787

Megjegyzés: a táblázat a biztonsági és nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások összesített éves nettó árbevétel-, éves mérleg szerinti eredmény-, valamint év végén fennálló követelésállomány-adatait mutatja 2010 és 2014 között milliárd forintban kifejezve. A folyó áras adatok forrása: Nemzeti Cégtár. A reáláras számítás esetén a kiadásokat a 2010. évi értékekhez viszonyítottuk. Az inflációs adatok forrása: KSH.²⁹

3. táblázat: Biztonsági és nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások egyes pénzügyi adatai (2010–2014)

A biztonsági, nyomozó tevékenységet végző vállalkozások hivatalos – statisztikákban szereplő, összevont és az egyes területeket érintő – néhány pénzügyi adatát a 3. táblázat tartalmazza. A táblázatban közzétett adatok közül el-

²⁶ A feketén foglalkoztatás gyakorlata Magyarországon általánosnak mondható. Ennek eklatáns példája, hogy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal adatai szerint 2011-ben a minimálbér értékének megfelelő vagy annál alacsonyabb összevont jövedelmet az összes adózó 32,4%-a, 1,457 millió adózó vallott be, mely érték 199 ezer fővel több az egy évvel korábban tapasztaltnál (Nemzeti adó és Vámhivatal: [Társasági adó, SZJA és EVA bevallások tapasztalatai](#), [online], 2012, Forrás: nav.gov.hu [2016.06.02.]). A minimálbéren bejelentett munkavállalók ilyen magas aránya a „zsebbe fizetés” gyakorlatának általános elterjedtségéről árulkodik, ami a magyarországi GDP-arányos adóbevétel nagyságát kimutató – adócentrális és az állami adó- és járuléktérhek teljes munkaerőköltséghez viszonyított arányát kifejező adóék nagyságrendje tükrében nem meglepő (Eurostat: [Taxation trends in European Union](#), [online], 2014, Forrás: ec.europa.eu [2016.06.03.], valamint OECD: [Taxing Wages. Country note for Hungary](#), [online], Forrás: oecd.org, [2016.06.13.]).

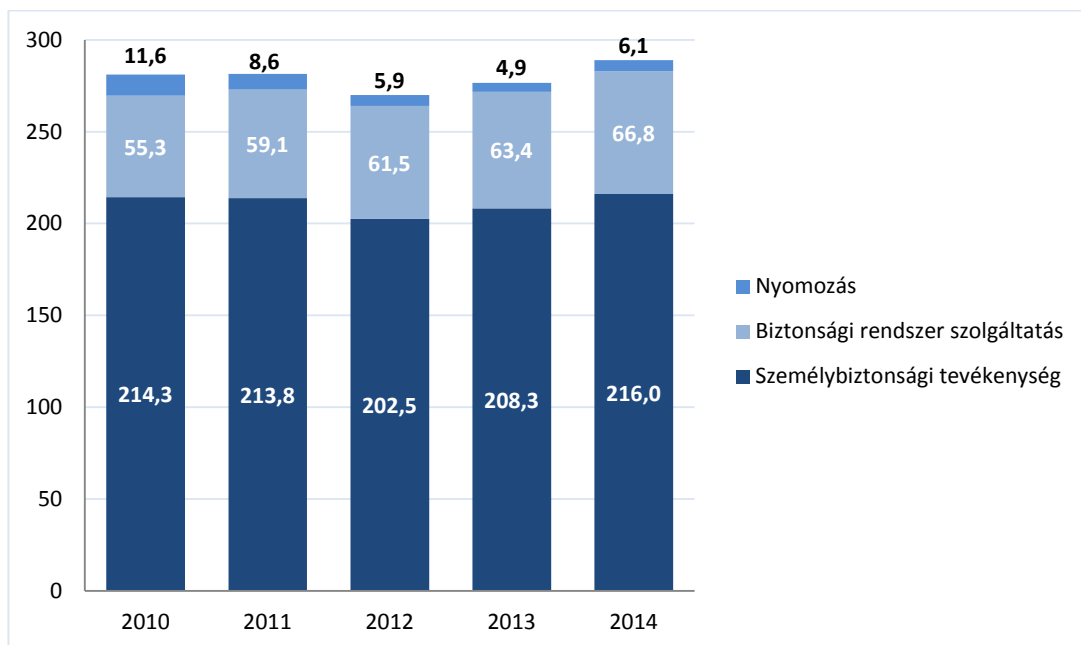
²⁷ TAMÁSNÉ SZABÓ Zsuzsanna: Durva visszaélések az őrző-védő cégeknél, [online], 2014. 06. 27, Forrás:24.hu [2016. 04. 12.]

²⁸ A feketegazdaság mértékét általánosságban a GDP 10-30 százalékára teszik (LACKÓ Mária: Rejtett gazdaság nemzetközi összehasonlításban, *Közgazdasági Szemle*, XLVII. évfolyam, 1995. május, 486–510. o.; KREKÓ Judit – P. KISS Gábor: *Adóelkerülés és a magyar adórendszer*, MNB tanulmányok-65, 2007, [online], Forrás: mnb.hu, [2016. 04. 12.], valamint BALOG Ádám: Adóelkerülés és rejtett gazdaság Magyarországon, *Közgazdaság*, 2015/IX. évfolyam, 4. szám, 15–30. o.). Egyes iparágak esetén a rejtett tranzakciók nagyságrendje az összes tranzakció 80 százalékát is elérheti (KREKÓ Judit – P. KISS Gábor i. m.) Óvakodunk azonban a biztonsági és nyomozó tevékenységet érintő feketemegoldások eredményhatásának becslésétől. Egyrészt azért, mert a különböző iparágakra jellemző csalási mértékek szórása óriási. Az online kasszák bevezetésével és folyamatos kiterjesztésével a különbség remélhetőleg csökken, és valamennyi iparág esetén konvergál a nullához (ne legyen azonban kétségünk, meg nem szűnik). Másrészt amiatt, mert nem rendelkezünk személyes ismeretekkel a témakört illetően.

²⁹ Központi Statisztikai Hivatal: [A fogasztóiár-index](#), [online], Forrás: ksh.hu [2016. 05. 31.]

sődlegesen a magánbiztonsági szolgáltatók éves összesített nettó árbevételével foglalkozunk. Ezzel kapcsolatban kijelenthető, hogy az – viszonylagos állandóság mellett, folyó áron számolva – 2010 és 2014 között átlagosan évi 279,6 milliárd forint, az utolsó ismert adat értelmében 2014-ben pedig 288,9 milliárd forint volt. Ehhez – a vállalkozások számánál látottakból kiindulva, nem meglepő módon – a legnagyobb mértékben a személybiztonsági tevékenység járult hozzá, ez jelentette az átlagos árbevétel 75,4 százalékát. A biztonságirendszer-szolgáltatás 21,9, a nyomozati tevékenység pedig 2,7 százalékát képezte az árbevételnek.

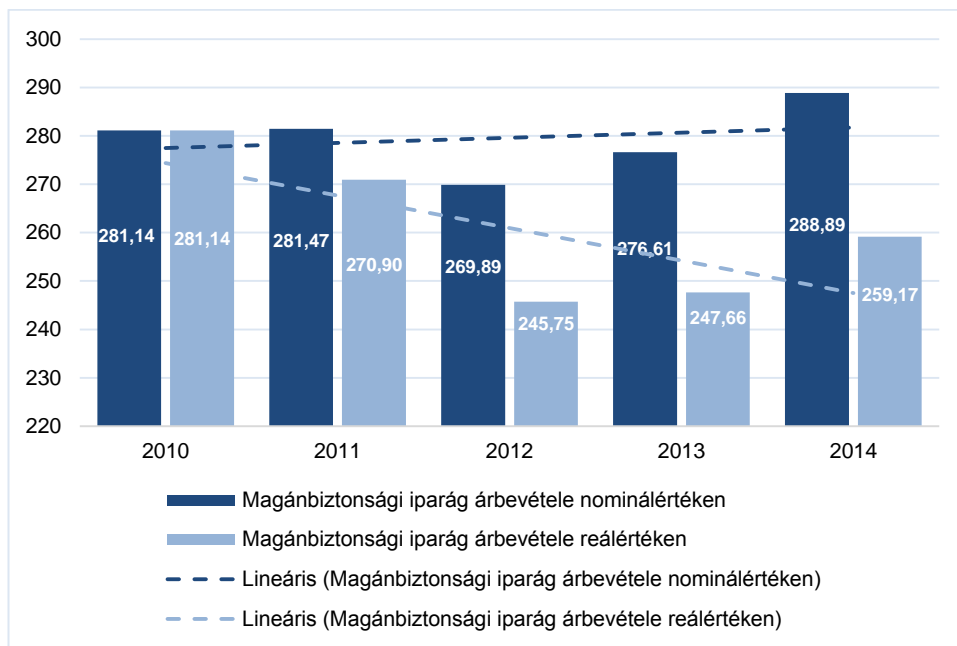
Említésre érdemes továbbá az a 3. ábrán látható jelenség, hogy míg a személybiztonsági tevékenység 2010. és 2014. évi folyó áron számolt árbevétele gyakorlatilag változatlan, addig a biztonsági szolgáltatás, valamint a nyomozó tevékenységek esetén – önmagában a folyó áras értékekben is – meglehetősen volatilitás mutatkozik. Míg az árbevétel a biztonságirendszer-szolgáltatás esetén 20,8 százalékkal növekedett, a nyomozó tevékenység esetén 47,7 százalékkal csökkent. Mindez – az előbbieken felsorolt tényezők együttes hatásaként – azt jelentette, hogy 2010 és 2014 között az iparág folyó áron számolt árbevétele összességében 2,8 százalékkal bővült.

3. ábra: Biztonsági és nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások éves összesített nettó árbevétele a végzett tevékenység jellege szerint (2010–2014)³⁰

A folyó áron kimutatott növekedéssel ellentétben – a pénz értékromló hatását kiszűrve és a 2010. évi bázishoz viszonyítva – reáláron számolva az iparági árbevétel csökkenését tapasztaljuk. Reálértéken az összesített árbevétel 7,8 százalékkal csökkent. A 4. ábrán látottakból kiindulva, a személybiztonsági tevékenység árbevétele 7,3, valamint a nyomozati tevékenység árbevétele 53,1 százalékos csökkenésének, illetve a biztonsági rendszer szolgáltatás árbevétele 8,4 százalékos növekedésének köszönhetően. A hivatalos statisztikai adatok szerint tehát – a tendenciák vizsgálatakor a reáláron számított értékekből kiindulva – az elmúlt öt évben a magánbiztonsági iparág összesített árbevétele érezhetően visszaesett.

³⁰ Az ábra a biztonsági és nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások 2010 és 2014 közötti összesített éves nettó árbevételét mutatja a végzett tevékenységek jellege szerint, milliárd forintban. Nemzeti Cégtár: [Interaktív grafikon](#), [online], Forrás: [nemzeticégtar.hu](#) [2016.06.06.]

4. ábra: A biztonsági magánszolgáltatók összesített éves nettó árbevétele nominál- és reálértéken számolva (2010–2014)³¹

A 3. táblázatban foglalt pénzügyi adatokból – bár az általunk az értekezésben vizsgált kérdéshez szorosan nem kapcsolódik – két további megállapítás következik. Egyrészt meglepőnek tűnik, hogy egy átlagosan évi 279,6 milliárd forint forgalmat bonyolító iparágban a 2010–2014. évi értékek átlagában kifejezett, mérleg szerinti eredménye mindösszesen 1,4 milliárd forint. Ennek két – szélsőséges esetben teoretikusan egymást kizáró³² – oka lehet. Egyrészt előfordulhat az, hogy az ágazat mérleg szerinti eredménye azért ilyen alacsony, mert a vállalkozások az adózott eredményük jelentős részét kiveszik osztalékként. Az iparági átlagos osztalékkifizetés mértékével kapcsolatban nem rendelkezünk adatokkal. Amennyiben azonban ez így van, az abból a szempontból meglehetősen sajnálatos, hogy az árbevétel³³ mindössze 0,5 százaléka kerül a jövőbeni beruházások fedezeteként elkülönítésre a mérleg szerinti eredmény közé. Ez egyértelműen az iparági kilátásokkal szembeni tulajdonosi bizalomhiányról árulkodik. Másrészt előfordulhat, hogy – osztalékkifizetés ide vagy oda – egészen egyszerűen azért ekkora a mérleg szerinti eredmény, mert – legalábbis papíron – ekkora, vagy ezt alig meghaladó mértékű eredmény kerül a könyvekben kimutatásra. Ha azonban ez így van, az a család rendkívüli jelenlétéről árulkodik. A 0,5 százalék ugyanis (bár az állítás természetesen iparágról iparágra változik) megítélésünk szerint jóval elmarad a tulajdonosok árbevétel-arányos nyereséglvárásaitól. Az ilyen kismértékű árbevétel-arányos nyereség (ha nincs érdemi osztalékkívét) olyan mértékű működési, vagy pénzügyi költségekről tanúskodik, amelyek – feltéve persze, hogy azok nem az adóalap csökkentése érdekében a könyvekbe beállított számlák fiktív költségei – egyrészt nem igazán indokolhatóak, másrészt rendkívül megterhelőek. Ilyen számokkal jellemezhető környezetben csak az tartja fent a tevékenységét, aki valamilyen más – talán a fentiekben érintett – alternatív módon találja meg a számítását. A két eset közül az utóbbira gyanakszunk. E tekintetben pedig a mérleg szerinti eredmény alacsony értékei az iparág feketegazdaságban történő jelentős érintettségét közvetítik. A gazdálkodási tevékenység átláthatóságának problémáira utalhat a kintlévőségek magas részaránya is. A folyamatosan növekvő és a vizsgált évek viszonylatában átlagosan 60,8 milliárd forint értékű követelésállomány ugyanis a forgalom 21,7 százalékát jelenti. Nincs információ

³¹ Az ábra a biztonsági magánszolgáltatók nominál- és reálértéken értelmezett összesített éves árbevételét mutatja 2010 és 2014 között. Az árbevételadatokat mindkét esetben milliárd forintban fejeztük ki. A reálítás számítás esetén a kiadásokat a 2010. évi értékekhez viszonyítottuk.

Az inflációs adatok forrása: Központi Statisztikai Hivatal: [A fogyasztóiár-index](#), [online], Forrás: ksh.hu [2016. 05. 31.]

³² A valóságban minden bizonnyal a törzsszövegben kifejtett két, egymást kizáró szélsőség valamely kombinációja valósul meg.

³³ Az olvasóban minden bizonnyal felmerül, hogy célszerű lenne a mérleg szerinti eredmény értékét valamely más – üzemi, adózás előtti, adózás utáni – eredménykategóriához, nem pedig az árbevételhez viszonyítanunk. Ez nyilvánvalóan így van, de sajnálatos módon a rendelkezésre álló statisztikák alapján kizárólag iparági árbevételadatokkal rendelkezünk.

a kintlévőségek eloszlásáról és összetételéről,³⁴ de az ilyen magas részarány önmagában nagyon kockázatos iparági környezetre utal.³⁵

Mielőtt a piaci koordináció mértékét illetően érdemi következtetéseket vonnánk le a fentiekből, célszerű azokat összevetni az SZVMSZK-adatbázisban jelen lévő cégek árbevételadataival. Ehhez azonban a – vállalkozások számánál a fentiekben már részben kifejtettek szerint – nem vesszük figyelembe a rendelkezésünkre álló SZVMSZK-adatbázisban megtalálható valamennyi vállalkozást. Amikor ugyanis a rendelkezésre álló – és a kamara elmondása szerint valóban érdemleges biztonsági tevékenységet végző – 717 vállalkozás árbevételét mechanikusan összegezni kívánjuk, a következő problémával találjuk szemben magunkat. Kezelnünk kell valahogy azt a kérdést, hogy mit tegyünk 1) azokkal a vállalkozásokkal, amelyek – például informatikai – főtevékenységük megvédése érdekében végzik biztonsági tevékenységüket, árbevételük azonban nem ebből a tevékenységből keletkezik, valamint 2) a biztonsági tevékenységük mellett olyan kiegészítő – jellemzően létesítmény-gazdálkodási – tevékenységeket egyaránt végeznek, amelyek önálló eredményhatással bírnak. Az első esetben egészen nyilvánvaló, hogy e vállalkozások esetén nem vehetjük figyelembe – a biztonsághoz nem köthető, más tevékenységekből származó – árbevételüket. El kell ismernünk, hogy bár nem igazán tökéletes megoldás, ha teljes egészében figyelmen kívül hagyjuk az általuk végzett biztonsági jellegű tevékenységeket, pusztán azért, mert ezt nem külső szolgáltatók, hanem önmaguk végzik (ezáltal ezek számszerűsítése valóban nem egyszerű feladat), az egyszerűség kedvéért mégis ezt tesszük. Elméletileg előfordulhat ugyan, hogy a legnagyobb ilyen vállalkozások belső elszámoló árakon elszámolják és nyilvántartják az elvégzett biztonsági szolgáltatások ellenértékét. Az elszámoló árakon számszerűsített szolgáltatások értéke – mivel azok a nyilvános beszámolókból nem derülnek ki – a vállalkozásokat egyesével e célból felkeresve és erről megkérdezve teoretikusan összegyűjthető. Mivel azonban egyrészt ezt nem mindenki tartja nyilván, másrészt, aki megteszi, az sem minden esetben osztja meg szívesen másokkal, a gyakorlatban ez kivitelezhetetlen feladat. Mindez arra indít bennünket, hogy megfelelkezzünk az adatbázis tartalmazta néhány ilyen vállalkozásról. Teljes egészében figyelembe vesszük ugyanakkor – az előbb a 2. pontban nevesített – létesítménygazdálkodással foglalkozó vállalkozások árbevételét. Tökéletesen tisztában vagyunk azzal, hogy ez annyiban helytelen magatartás, hogy ezek a cégek őrző-védő tevékenységük mellett egyéb más – takarító, étkeztető, műszaki – tevékenységeket is végeznek/végezhetnek. Mivel azonban egyrészt – számosságukat tekintve – az adatbázis tartalmazta vállalkozások becsléseink szerinti tíz százalékát nem haladják meg,³⁶ másrészt nem vagyunk képesek az őrző-védő és egyéb tevékenységük generálta árbevételét szétválasztani egymástól, azzal az alábbiakban teljes egészében kalkulálunk. Az SZVMSZK-adatbázis segítségével – a fentieknek megfelelően – számított pénzügyi adatokat a 4. táblázat tartalmazza.

A táblázatból látható, hogy a 2015. évben a biztonsági magánvállalkozások átlagos árbevétele 284, átlagos mérleg szerinti eredménye 1,6, átlagos saját tőkéje pedig 56 millió forint volt. Az iparág teljes – ez esetben a korrigált iparági összes adatot figyelembe vett – árbevétele 202,62, mérleg szerinti eredménye 1,16, saját tőkéje 39,738 milliárd forint volt. A fentiek közül számunkra a legfontosabb megállapítás az, hogy a két forrás szektorális árbevételadata nagyságrendileg megegyező mértékű (a Nemzeti Cégtár szerint 288,89, az általunk korrigált SZVMSZK-adatbázis szerint 202,62 milliárd forint volt az iparág folyó áron számolt árbevétele).³⁷ A nagyságrendi egyezőséget nem befolyásolja az a tény, hogy az alkalmazott korrekciók révén az árbevétel mintegy 30 százalékkal csökkent, megítélésünk szerint azonban ez esetben valóságközelibb képet mutat. Mivel az utóbbi esetben egyrészt az SZVMSZK által, másrészt általunk végzett korrekciókat követően azon vállalkozásokra szűkült a figyelembe vett vállalkozások köre, amelyek nagyobb valószínűséggel végeznek ténylegesen belbiztonsági tevékenységet, innentől kezdve az utóbbi adatot (202,62 milliárd forint) tekintjük az iparág nettó árbevételének. A mérleg szerinti eredmény ez esetben még az egyébként is megbotránkozottan alacsonynak tekintett korábbi adatnál is kisebb, ami – kiegészülve annak saját tőkére vetített 2,9 százalékos arányával – meg- és felerősíti a fentiekben az iparágba vetett bizalommal és/vagy a csaló magatartással kapcsolatban általunk elmondottakat.³⁸

³⁴ A közzétett kintlévőségek nem kizárólag a lejárt tartozásokat tartalmazzák, azok az év végi teljes állományokat jelentik.

³⁵ Gondoljunk csak bele: minden tíz forint forgalomból két forint befolyása kérdéssé válik ilyen környezetben.

³⁶ Kétségtelen ugyanakkor, hogy a legnagyobb árbevételű cégek közé tartoznak.

³⁷ Tegyük azt hozzá, hogy ez esetben egy 2014. évi és egy 2015. évi adatot hasonlítunk össze egymással. Ez azonban a nagyságrend szintjén történő egyezés megállapítását meglátásunk szerint nem befolyásolja.

³⁸ Azt azért emeljük ki ez esetben is: nem rendelkezünk információkkal a kifizetett osztalékok mértékét és eloszlását illetően.

Év	Árbevétel (MRD HUF)			Mérleg szerinti eredmény (MRD HUF)			Saját tőke (MRD HUF)		
	Átlagos	Iparági összes	Korrigált iparági összes	Átlagos	Iparági összes	Korrigált iparági összes	Átlagos	Iparági összes	Korrigált iparági összes
2015	0,284	190,6	202,6	0,0016	1,092	1,160	0,056	37,394	39,738

Megjegyzés: A táblázat a biztonsági és nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások átlagos, iparági összes és korrigált iparági összes árbevétel-, mérleg szerinti eredmény és saját tőke 2015. évi adatát tartalmazza milliárd forintban kifejezve. Az általunk – a törzsszövegben megfogalmazottak szerint – végzett redukción követően összesen 712 darab vállalat adatait használtuk fel számításainkhoz. Mivel azonban ebből 42 vállalat nem rendelkezett megfelelő pénzügyi adatokkal, az átlagos és az iparági összes adatok 670 vállalkozás alapján kerültek kiszámításra. A korrigált iparági összes adat azonban 712 vállalkozás szerinti értékeket mutat. Ebben az esetben a hiányzó 42 vállalkozás adata a megfelelő átlagos adattal került helyettesítésre. Az adatok forrása: SZVMSZK-adatbázis.

4. táblázat: Biztonsági és nyomozó tevékenységet végző magánvállalkozások egyes pénzügyi adatai (2015)

A belbiztonságra fordított privát kiadások mértéke

Az iparági összesített árbevétel adat önmagában még nem feleltethető meg a piaci koordináció – kiadási adatok alapján kifejezett – mértékének. Köszönhetően annak, hogy nem ezt, hanem ennek általános forgalmi adóval növelt összegét fizették ki 2015-ben a védelmi szolgáltatásokat igénybe vevő állami szervezetek, magánszemélyek és vállalkozások a különböző biztonsági magánbiztosítóknak. A magánbiztonsági szolgáltatások kiskereskedelmi árának meghatározásakor a forgalmi adó általános 27 százalékos kulcsa az irányadó.³⁹ E tekintetben az igénybe vett szolgáltatások, ezáltal a piaci koordináció értéke összesen 257,32 milliárd forintra tehető. Amennyiben ezt összehasonlítjuk a bürokratikus koordináció 311,48 milliárd forintos értékével,⁴⁰ nyugodtan kijelenthetjük: az a gondolat, hogy társadalmunk belső biztonságát alapjaiban az állam szolgáltatja, egészen egyszerűen nem igaz. A jellemzően magánforrásokból finanszírozott⁴¹ tranzakciók az állam e célra elköltött forrásainak négyötödét teszik ki. Amennyiben pedig figyelembe vesszük, hogy a magánbiztonsági szolgáltatásokhoz köthető összegek – az iparágban jelenlévő csalássorozatokat kiterjedt gyakorlatából kifolyólag – kizárólag alsó becslésnek minősülnek, az is előfordulhat, hogy az állam által belbiztonságra költött forrásokat a valóságban meghaladják.⁴²

³⁹ Az általános forgalmi adóról szóló törvény alapján ez alól egyedüli kivételt „a védelem terén alapvető biztonsági érdekeket érintő, kifejezetten katonai, rendvédelmi, rendészeti célokra szánt termék vagy szolgáltatás központi költségvetési szerv részére nemzetközi megállapodáson alapuló értékesítése, és a magyar állam vagy a képviselőjében eljáró központi költségvetési szerv részére nemzetközi megállapodáson alapuló térítésmentes átadása” jelent. Ez ugyanis áfamentes tevékenység. (2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról, [online], Forrás: net.jogtar.hu, [2016. 06. 07.]).

⁴⁰ A belbiztonság esetén értelmezhető bürokratikus koordináció mértékét a szerző a most készülő és hamarosan közzétenni szándékozott doktori értekezésében számszerűsíti.

⁴¹ E helyen azért szükséges hozzátennünk a „jellemzően” kifejezést, mert a biztonsági magánbiztosítók szolgáltatásait az állam is igénybe veheti. Ez esetben a szolgáltatások finanszírozása nem magánforrásokból, hanem közpénzből történik.

⁴² Ettől függetlenül az elemzésben a könyvekben szereplő adatokból kiindulva, a törzsszövegben kifejtett korrekciók alapján kiigazított értéket tekintjük érvényesnek és az összehasonlítás során felhasználandónak. A feketetevékenységek eredményhatásainak becslésére – mint említettük – nem vállalkozunk.

Stratégiai Védelmi Kutatóközpont ELEMZÉSEK 2016/6.

Az „SVKK Elemzések” 2003 óta a kutatóközpont munkatársainak tematikus szakpolitikai elemzéseit megjelentető időszakos kiadvány, melyben a szerzők független kutatói álláspontjukat közlik.

Az NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont független szakpolitikai kutatóintézet, a kiadványaiban megjelenő elemzések, álláspontok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: Nemzeti Köszolgálati Egyetem

Szerkesztés és tördelés:
Bazsó Márton, Csiki Tamás

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: svkk@uni-nke.hu

2012– : NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4862)

2011–2012: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

2007–2011: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4854)

2003–2007: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

© Felméry Zoltán, 2016

© Nemzeti Köszolgálati Egyetem, 2016